

Karip, S., Kesen, N.F. ve Daşbaşı, S. (2020). Genç yetişkinlerin kullandıkları duygu stilleri ile aile aidiyetinin ilişkisi üzerine bir araştırma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(3), 823-848.

Araştırma

Makale Geliş Tarihi:05.09.2019
Makale Kabul Tarihi:05.05.2020

GENÇ YETİŞKİNLERİN KULLANDIKLARI DUYGU STİLLERİ İLE AİLE AİDIYETİNİN İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A Study on the Relationship Between Emotional Styles Used by Young Adults and Family Belonging

Salih KARİP*

Nur Feyzal KESEN**

Serap DAŞBAŞ***

* Sosyal Çalışmacı, Konya İl Sağlık Müdürlüğü, salihkarip@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-0911-3904

** Doç. Dr. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, nfkesen@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6455-0293

*** Doç. Dr. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, serapdasbas@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0969-6393

ÖZET

Bu araştırma, genç yetişkinlerin tercih ettikleri duygu stilleri ile aile aidiyeti arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Tanımlayıcı nitelikteki araştırma 2017 yılında, Konya ilinde yer alan farklı üniversitelerde öğrenim gören araştırmaya katılmaya gönüllü 1748 lisans öğrencisi ile yürütülmüştür. Veriler Katılımcı Bilgi Formu, Duygu Stilleri Ölçeği ve Aile Aidiyeti Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Veriler SPSS.21 istatistik programı ile incelenmiş, analiz sürecinde Bağımsız Gruplar T Testi, ANOVA Testi ve Pearson Korelasyon Analizi Yöntemi kullanılmıştır. Katılımcıların %55,3'ünün kadın, yaş ortalamaları 21, ortalama kardeş sayıları 3 ve aylık ortalama gelirleri 735 olarak bulunmuştur. Katılımcıların %64,6'sı il veya büyükşehirlerde yaşamakta, %47'sinin annesinin ve %34'ünün babasının eğitim durumu ilkökuldür. Araştırma sonucunda kadınların aile aidiyetinin erkeklere göre anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Aile içi şiddet deneyiminin varlığı kendilik ve aile aidiyetini olumsuz etkilemektedir. Anne-babanın eğitim düzeyi ve genç yetişkine karşı tutumları ile aile aidiyeti arasında anlamlı ilişki vardır. Ailenin içinde bulunduğu durumun aile üyelerinin duygularını rahat ifade edebilmeleri açısından önemli olduğu, bu durumun da bireyin aile aidiyeti ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Ebeveynler tarafından aile içi iletişim güçlendirilmesi ve çocukların duygularını ifade etme konusunda desteklenmesi aracılığıyla bireyin aile aidiyetinin artırılacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Aile aidiyeti, duygu stilleri, duygu düzenleme, gençlik.

ABSTRACT

The aim of this study was to determine the relationship between young adults' preferred emotion styles and family belonging. The descriptive study was conducted in 2017 with 1748 undergraduate students who volunteered to participate in the study in different universities in Konya. Data were obtained by using Participant Information Form, Emotion Styles Scale and Family Belonging Scale. Data were analyzed with SPSS.21 statistical program and Independent Groups T Test, Anova Test and Pearson Correlation Analysis Method were used in the analysis process. 55.3% of the participants were female, mean age was 20.74, average number of siblings was 3.35 and average monthly income was 735. 64.6% of the participants live in provinces or metropolitan cities, 47% of their mothers and 34% of their fathers have primary education. As a result of the study, it was seen that women's family belonging was significantly higher than men. The presence of domestic violence experience negatively affects self and family belonging. There is a significant relationship between parents' educational level and attitudes towards young adults and family belonging. It was found that the situation in the family was important in terms of expressing the feelings of the family members and this was related to the family belonging of the individual. It is thought that individual's family belonging can be increased by strengthening the family communication by parents and supporting children in expressing their feelings.

Key words: Family belonging, emotion styles, emotion regulation, youth.

GİRİŞ

Duygular, evrensel olarak paylaşılan, kültüre özgü ve kişiye özgü olay ve durumlara yönelik otomatik tepkiler olarak betimlenmektedir (Araz ve Erkuş 2014; Ekman ve Cordaro, 2011). Duyguların kişiler arası ilişkileri kolaylaştırmanın yanı sıra, birey açısından önemli olan olayların anılarını artırma ve karar verme davranışını düzenleme açısından da önemli rolleri bulunmaktadır (Araz ve Erkuş 2014; Gross ve Thompson, 2007).

Etkileşim sürecinde duyguların dışavurumlarıyla ilgili bilgi; sözel ve sözel olmayan iletişim şekilleri aracılığıyla algılanarak aktarılmaktadır (Riviello ve Esposito, 2016). Bireyin psikolojik sağlığının korunması ve kişilerarası iletişim ve etkileşimin sağlıklı bir şekilde devamlılığının sağlanması açısından duygu dışavurumu önemlidir (Camras, Kolmodin ve Chen, 2008). Duyguların bastırılması ya da gizlenmesi yerine, duyguların kabullenilmesi ve bu duygularla baş edebilecek stratejilerin geliştirilmesi; olumsuz duyguların azalması noktasında katkı sağlamaktadır. Bu sayede psikolojik açıdan daha rahat ve huzurlu olunabilmektedir (Mavili, Kesen ve Daşbaşı, 2014).

Duygu düzenleme stratejilerinin belirlenmesinde iki dayanak nokta bulunmaktadır. Birincisi; duygunun oluşum sürecinde, duygunun hissedilmeye başlandığı zaman olup; ikincisi ise, kişinin duyguyu hissettiği zaman, bu duyguyla baş etmeye yönelik göstermiş olduğu çabanın etkinliğidir (Araz ve Erkuş 2014; Gross ve Levenson, 1997). Duygu düzenleme stratejilerindeki bireysel farklılıklar, bireye duygusal sorunlarla

başarılı şekilde baş etme imkânı sağlayabilir. Bireyler tarafından tercih edilen duygu düzenleme stratejilerinin olumsuz sonuçlara neden olması durumunda, genellikle kullanmış oldukları duygu düzenleme stratejilerindeki bireysel farklılıkların sorgulanması gerekir (Hofmann ve Kashdann, 2010).

İnsanın temel ihtiyaçları arasında yer alan “dahil olma”, “arada yer alma” hisleri karşılanmalıdır. Bu duyguların en temelden ve sağlıklı bir şekilde gerçekleştiği kurum ailedir (Saki, 2018). Ait olma duygusunun “değerli katılım” ve “uyuma” olmak üzere iki belirleyici özelliği bulunmakta olup, değerli katılım; bireyin kendisini değerli ve kabul edilen olarak hissetme deneyimini ifade ederken, uyma ise; bireyin sahip olduğu özelliklerinin çevre veya sistemle birlikte olduğu algısını ifade etmektedir (Hagerty ve Patusky, 1995).

Kişinin yaşamını sürdürmesi için çevresi ile yakın ilişkiler kurmasını gelişimin temel şartı olarak gören Bowlby, duygusal anlamda yakın bağ kurmanın gelişimin temelini oluşturduğunu, bu bağlamda kişinin öncelikli olarak ailesi ile yakın ilişki kurmaya ihtiyacı olduğunu ifade etmektedir (Eck vd., 2006; Erşanlı ve Koçyiğit 2013). Literatürde işlevsel/sağlıklı aile ile birlikte yaşayan kişilerin kendilerini ifade etme noktasında sorun yaşamadıkları, iletişime açık oldukları, kendilerine ve karşısındaki bireylere karşı daha saygılı bir tutum içerisinde oldukları ifade edilmektedir (Muyibi vd., 2010).

Maslow’un geliştirmiş olduğu ihtiyaçlar hiyerarşisi teorisine göre ergenlik döneminin de girmesiyle birlikte; aidiyet, statü, bağlılık ve yüksek benlik duygusuna sahip olma, birey için önemli ihtiyaçlar arasında yer almaktadır (Alptekin, 2011; Kuşat, 2003). Maslow (1987) aidiyet duygusunu, başkaları tarafından kabul edilme, tanınma, değerli olma ve önem taşımaya yönelik ihtiyaç olduğunu ifade eder. İçinde yaşadığımız kolektif toplumda bireyselleşmekten daha ziyade topluma ve toplumun en küçük yapı taşı olan aileye yönelik aidiyet önemli bir yer tutmaktadır (Göregenli, 1997; Karaca vd., 2013). Aynı şekilde Frey ve Wilhite (2005) de aidiyet duygusunun hissedildiği ortamı; içerisinde ilgi, sevgi ve saygının yoğun yaşandığı etkileşimli ilişkiler bütünü olarak tanımlamıştır (Alptekin, 2011).

Aidiyet; öncelikli olarak insan ilişkilerini anlamaya yönelik bir kavram olmakla birlikte, kelime anlamı ‘ilişkinlik’, ‘mensubiyet’, ‘ait olma hali’ anlamlarına gelmekte ve temelde ilişkilendirme ile anlaşılabilir bir kavramdır. Birey ile bireyin ait olduğunu hissetmek istediği şey arasında bir bütünleşme çabasıdır. Kişinin aidiyet hissini yaşaması, ortak değerler etrafında kurulmuş olan bütünün bir parçasını oluşturduğu hissine kapılması

ve güven ekseninde birlik olma gücünün farkına varmasını sağlar. Bireyin aidiyet ihtiyacı karşılanmadığı takdirde kişide depresyon (Stets ve Turner 2006) yalnızlaşma hissi ortaya çıkmakta ve yabancılaşma, sosyal izalasyon duygularının yaşanmasına neden olabilmektedir (Melor, Stokes, Firth, Hayashi ve Commins, 2008). Literatürde bazı olumsuz davranış ve durumların nedenleri arasında aidiyet eksikliğinin de yer aldığını görmek mümkündür. Örneğin; Beyer (2008) çalışmasında aidiyet eksikliği bulunan öğrencilerin, reddetme, alkol/madde kullanımı, okula devamsızlık, okul ortamında şiddete eğilimli olma ve depresyon risklerinin daha fazla olduğunu tespit etmiştir (Özgök, 2013).

Bireyin psikolojik açıdan sağlıklı olmasında sevilme, saygı görme ve aidiyet önemli bir yere sahip olmakla beraber, aidiyet duygusunun yokluğu, bireyin ruh sağlığını olumsuz anlamda etkilemekte ve buna bağlı olarak kişiyi davranış ve uyum problemleri ile karşı karşıya getirebilmektedir (Duru, 2007). Bireyler ait olma ihtiyaçlarını yeterli düzeyde karşılayamadıkları takdirde depresyon, anksiyete, yalnızlık gibi duygusal problemler ile karşılaşabilmektedir (Uysal vd., 2015).

Duyguların ifade edildiği ortam hiç şüphesiz bireyin duyguyu ifade stilini önemli ölçüde etkilemektedir. İçinde bulunulan ortamın birey tarafından sağlıklı, huzurlu olarak algılanması duyguların daha rahat ifade edilmesine aracılık etmekte ve bireyi psikolojik anlamda rahat kılmaktadır. Birey çeşitli alanlara yönelik aidiyet duygusu yaşayabilmektedir. Aile ortamı da bireyin kabul gördüğü ve kendisini ait hissettiği bir ortam olup, bireyin aidiyet duygusunu yaşayabileceği önemli ortamların arasında yer almaktadır.

Duyguların aidiyet duygusunun hissedilmesinde önemli bir rolü olduğu ve aileye ilişkin değişkenlerin de bireyin aidiyetini etkilediği düşüncesi ile bireyin tercih ettiği duygu stilleri ile kendilik ve aile aidiyeti arasında ilişkinin var olabileceği düşünülmüştür. Literatüre bakıldığında bireyin aileye aidiyet duygusuna sahip olmasının psikolojisini ve hayatını olumlu yönde etkilediği, aidiyet duygusundan yoksun olması durumunda ise olumsuz durumlar ile karşılaşma ihtimalinin daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Yine aynı şekilde bireyin içinde bulunduğu psikolojik durumun etkisi altında kullanmış olduğu duygu stillerinin de günlük hayatını olumlu ya da olumsuz anlamda etkileyebileceği, dolayısıyla bireyin aile aidiyetinin kullanmış olduğu duygu stillerine etki edebileceği düşünülmektedir.

Toplumun en küçük yapı taşı olarak nitelendirdiğimiz ailenin sağlıklı olması üyelerinin sağlıklı olması ile mümkündür. Dolayısı ile aile üyelerinin aidiyet duygusunu yaşaması

hem bireyin hem de toplumun sağlıklı olması adına önemlidir. Bireyin aileye yönelik aidiyet duygusunu yeterli düzeyde yaşaması bireyin ruh haline etki ederek kullanacağı duygu stillerine de etki edebileceği düşünülmektedir.

Ülkemizde duygu stillerini konu alan az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bingöl (2017) tarafından, üniversite öğrencilerinin duygu stilleri ve duygusal zekanın yordayıcısı olarak bağlanma stillerinin rolünün incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada; duygusal zekâ ile duygu stilleri alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Yine Ertürk (2017) tarafından, ergenlerde narsistik kişilik özelliklerinin duygu stilleri ve karar verme stillerini yordama düzeyinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada; narsistik kişilik özelliğinin bastırma ve ayarlama duygu stillerini istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda araştırma; aile ortamının duyguların yoğun olarak paylaşıldığı bir alan olması ve duyguların aileye yönelik hissedilen aidiyet algısında önemli bir yeri olması sebebiyle, genç yetişkinlerin kullanmış oldukları duygu stillerinin aile aidiyetine etki edebileceği düşünülerek gençlerin duygu stilleri ile aile aidiyeti arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler (yaş, cinsiyet, anne eğitim durumu vb.) açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Literatüre bakıldığında hem aile aidiyeti hem de duygu stilleri konuları üzerine yapılan çalışmaların çok kısıtlı olduğu (Kesen 2014; King vd., 2015; Saki 2015) görülmekte olup, çalışma bilimsel açıdan önem arz etmektedir.

Bu bağlamda; bireylerin aile aidiyetinin artmasının sonucu olarak duygu kontrolünün daha iyi sağlanabileceği ve duyguların ayarlanıp, tolere edilmesinin bireyin günlük yaşamını daha işlevsel kılacağı, benzer şekilde problemler ile başa çıkmada da bireye katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma, ailelerin birlikte yaşadıkları çocukların aileye yönelik aidiyet duygusu hissetmesinin ve bunun duygu stilleri ile olan ilişkisinin önemini vurgulama açısından alana önemli bir katkı sunmaktadır. Literatürde aile aidiyeti ve duygu stillerinin ilişkisine yönelik yapılmış çalışmalara rastlanılmaması ayrıca araştırmanın özgünlüğünü ortaya koymaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı ve Tipi

Bu araştırma üniversitede öğrenim gören gençlerin kullandıkları duygu stilleri ve aile aidiyetinin çeşitli değişkenler açısından ilişkisinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı araştırma tipinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Hipotezleri

Hipotez 1: Ho= Aile aidiyeti ile duygu stilleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 2: Ho= Aile aidiyeti ve duygu stilleri ile cinsiyet arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır.

Hipotez 3: Ho= Aile aidiyeti ve duygu stilleri ile genç yetişkinlerin şiddet deneyimi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır.

Hipotez 4: Ho= Aile aidiyeti ve duygu stilleri ile genç yetişkinlerin yaşamının çoğunu geçirdiği yer arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır.

Hipotez 5: Ho= Aile aidiyeti ve duygu stilleri ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır.

Hipotez 6: Ho= Aile aidiyeti ve duygu stilleri ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır.

Hipotez 7: Ho= Aile aidiyeti ve duygu stilleri ile genç yetişkinin aileye yönelik algısı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır.

Hipotez 8: Ho= Aile aidiyeti ve duygu stilleri ile genç yetişkinin probleme karşı sergilediği yaklaşım arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Konya'da bulunan Selçuk Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve KTO Karatay Üniversitesi'nde öğrenim gören tüm lisans öğrencileri oluşturmaktadır olup 2017 yılında Eğitim-Öğretim döneminde Konya'da 132,403 lisans öğrencisi bulunmaktadır (<https://www.drdatastats.com>, 2019). Örneklem grubunu ise bu üniversitelerde öğrenim gören ve araştırmaya katılmayı kabul eden 1748 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır. Örneklemin belirlenmesinde aşağıdaki tablodan faydalanılmıştır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004). Evren grubunun 100000 üzerinde olması ve çalışmanın ± 0.03 örnekleme hatası ile planlanmış olmasından dolayı anketler en az 1056 öğrenciye yapılması gerekirken araştırmanın daha güvenilir olması açısından 1748 kişiye ulaşılmıştır. Seçimi ise basit tesadüfi örnekleme usulü ile yapılmıştır.

Basit tesadüfi örneklemede evreni oluşturan her elemanın örneğe girme şansı eşittir. Dolayısıyla hesaplamalarda da her elemana verilecek ağırlık aynıdır ve Bu yöntemin

kullanılabilmesi için ele alınan problemlerle ilgili bilgilerin evrene göre benzeşik (homojen) olması gerekir (Arıkan, 2004).

Araştırma 2017 yılında yapılmış olup, araştırmaya katılma kriterleri; söz konusu üniversitelerde lisans düzeyinde öğrenim görüyor olmak, iletişime dair herhangi bir engeli bulunmamak ve çalışmaya katılmaya gönüllü olmaktır.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Demografik Veriler Tablosu

	N	%
Cinsiyet		
Kadın	966	55,3
Erkek	782	44,7
Yaş		
17-19	429	24,5
20-21	810	46,3
22 ve üstü	508	29,1
Katılımcının ortalama aylık geliri		
100-400	545	34,0
401-700	575	35,9
701 ve üstü	481	30,0
Sınıf		
1. sınıf	474	27,3
2. sınıf	600	34,5
3. sınıf	445	25,6
4. sınıf	219	12,6
Kardeş sayısı		
1-2	543	31,1
3-4	905	51,8
5 ve üstü	300	17,2
Yaşamınızın çoğunluğunun geçtiği yer		
Köy/kasaba	237	13,6
İlçe	381	21,8
İl/Büyükşehir	1128	64,6
Ailede kaçınıcı çocuk bulunduğu		
Kardeşim yok / İlk çocuk	684	39,2
Ortanca/lardan	588	33,7
Son çocuk	473	27,1
Baba eğitim durumu		
Okuryazar değil / İlkokul	592	34,0
Ortaokul	316	18,2
Lise	493	28,4
Üniversite ve üstü	337	19,4
Anne eğitim durumu		
Okuryazar değil	155	8,9
İlkokul	818	47,0
Ortaokul	314	18,0
Lise	322	18,5
Üniversite ve üstü	132	7,6

Tablo 1’de katılımcılara ilişkin demografik bilgiler yer almaktadır. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %44,7 (n=782)’si erkek, %55,3 (n=966)’ü kadınlardan oluşmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 20,74±1,90 olup, sahip olunan ortalama kardeş sayısı 3,35±1,69’tir. Aylık ortalama gelir düzeyleri ise 734,87 olarak tespit edilmiştir. Yine katılımcıların %64,6’sının yaşamının büyük çoğunluğunu il ya da büyükşehirlerde geçirdiği belirlenmiştir. Anne eğitim düzeyi olarak %47’sinin ilkokul mezunu olduğu, baba eğitim düzeyi olarak ise %34’ünün okuryazar değil/ilkokul mezunu olduğu gözlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri; Katılımcı Bilgi Formu, Duygu Stilleri Ölçeği ve Aile Aidiyeti Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma etik ilkelere bağlı olarak gerçekleştirilmiş olup, araştırma öncesinde ölçeklerin kullanılabilmesi için ölçeklerin uyarlama çalışmasını yapan yazarlardan izin alınmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan her bir öğrenciden de sözel izin alınmıştır.

Katılımcı Bilgi Formu: Katılımcıların demografik değişkenlerine (cinsiyet, yaş, ortalama gelir, kardeş sayısı vb.) ilişkin bilgilerin elde edilmesi amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Duygu Stilleri Ölçeği: Orijinal Duygu Stilleri Ölçeği’nin geçerlik ve güvenilirliği Hofmann ve Kashdan (2010) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Kesen (2014) tarafından gerçekleştirilmiştir. Geliştirilen Duygu Stilleri Ölçeği (DSÖ), yaşamdaki duygu stilleri eğilimini ölçen 20 maddelik bir ölçektir. DSÖ baş etme (örn; *Olumsuz bir duygu durumundan kısa sürede kurtulabilirim*), bastırma (örn; *Genellikle olaylara karşı olan duygusal tepkilerimi bastırıyorum.*) tolere etme (örn; *Bazen olumsuz duygular hissetmekte bir sakınca yoktur.*) şeklinde üç faktörlü bir yapıya sahiptir ve üç farklı puan verir. Ölçeğin alt boyutlarından yüksek puan alınması o duyguyu daha fazla kullandığını göstermektedir. DSÖ 5 dereceli (Kesinlikle katılmıyorum, Katılmıyorum, Katılıyorum, Kısmen Katılıyorum, Tamamen Katılıyorum) Likert tipi bir ölçektir.

Ölçeğin orijinalinde DSÖ’nün yapı geçerliğinin belirlenmesine yönelik açıklayıcı-doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda DSÖ 3 faktörlü bir yapı göstermiştir. Faktör yükleri %19.70, %18.34 ve %11.54 toplamda ise %49.6’dır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (coefficient alpha) .68 - .84 arasında değişmektedir. Ölçeğin madde toplam korelasyonları .61 ile .66 arasında değişmektedir. Bu çalışmada Cronbach Alfa güvenirlilik katsayısı baş etme alt boyutu

için .78, bastırma alt boyutu için .80, tolere etme alt boyutu için .80 olarak belirlenmiştir.

Aile Aidiyeti Ölçeği: Ölçek, Mavili ve arkadaşları (2014) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 17 maddeden ve kendilik aidiyeti (örn; *Aileme güçlü bir şekilde bağlılık hissediyorum.*) ve aile aidiyeti (örn; *Ailemde hayır deme hakkımız hep korunur.*) olmak üzere 2 alt boyuttan meydana gelen, Tamamen Katılmıyorum (1), Tamamen Katılıyorum (5) şeklinde seçeneklere sahip 5'li likert tipi bir ölçektir. İlk alt boyut olan "Kendilik Aidiyeti" boyutu 12 maddeden oluşmakta olup, bu maddelerin 10'u olumlu, 2'si olumsuz yapıdadır. İkinci alt boyut olan "Aile Aidiyeti" ise 5 maddeden oluşmakta olup, 3'ü olumlu, 2'si olumsuz yapıdadır. Ölçek puanı yükseldikçe aile aidiyeti de yükselmektedir. Ölçeğin güvenirlik puanı test tekrar test yöntemi ile hesaplanmış olup 0,84 olarak belirlenmiştir. Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı her bir alt boyutta 0,82 ile 0,93 arasında değişmektedir. Ölçeğin tamamı için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının 0,94 olduğu görülmüştür (Mavili, Kesen ve Daşbaşı, 2014). Bu çalışmada Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı aile aidiyeti alt boyutu için .73, kendilik aidiyeti alt boyutu için .68 ve ölçek toplam puanı için .76 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri SPSS.21 istatistik paket programı kapsamında değerlendirilmiştir. Kolmogorov-Smirnov test sonuçları kullanılarak verilerin normal dağılıma uyup uymadığının kontrolü sağlanmış olup verilerin normal dağılıma uygun olduğu belirlenmiştir. Bulguların yorumlanmasında frekans tabloları ve tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmıştır. Aile Aidiyeti Ölçeği ve Duygu Stilleri Ölçeği puanlarına ilişkin değerlendirmeler bağımsız örneklem t testi ve ANOVA testi kullanılarak yapılmıştır. Ayrıca ölçek alt boyutları arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik korelasyon testi yapılmış ve veriler normal dağılım sergilediği için Pearson Korelasyon yöntemi kullanılmıştır. Test sonuçları $p < ,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Tablo 2. Katılımcıların Ailelerine İlişkin Özellikler Tablosu

	N	%
Katılımcının şiddete maruz kalma durumu		
Evet	318	18,2
Hayır	1426	81,8
Katılımcının aileye yönelik algısı		
Demokratik	942	54,1
Otoriter	282	16,2
İlgisiz	56	3,2
Aşırı ilgili-Koruyucu	461	26,5

Katılımcının ailede yaşanan problemlere karşı sergilediği yaklaşım		
Suçlayıcı	156	9,0
Sakinleştirici	616	35,5
İlgisiz	129	7,4
Akılcı	530	30,5
Uyumlu	304	17,5

Tablo 2’de katılımcıların ailelerine ilişkin bilgiler yer almakta olup, katılımcıların %18,2 (318)’i aile üyeleri tarafından şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Ailenin bireye karşı tutumuna bakıldığında; katılımcıların %54,1 (156)’i ailesini demokratik, %26,5 (461)’i ise aşırı ilgili/koruyucu olarak nitelendirmektedir. Aile içi problemlere karşı bireyin tutumu açısından ise; katılımcıların %35,5 (616)’i sakinleştirici bir yaklaşımının olduğunu, %30,5 (530)’i ise probleme yönelik akılcı bir yaklaşım benimsediğini ifade etmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Ölçek Puanlarına İlişkin Korelasyon Tablosu

Korelasyon	Kendilik Aidiyeti	Aile Aidiyeti	Aidiyet Toplam	Bastırma	Tolere Etme	Baş etme
Kendilik Aidiyeti		0,596 p<.05	0,966 p<.05	0,018 p>.05	0,073 p<.05	0,180 p<.05
Aile Aidiyeti			0,783 p<.05	0,035 p>.05	0,060 p<.05	0,159 p<.05
Aidiyet Toplam				0,025 p>.05	0,076 p<.05	0,191 p<.05
Bastırma					0,162 p<.05	0,507 p<.05
Tolere Etme						0,346 p<.05

Tablo 3’te ölçeklere ilişkin korelasyon puanları belirtilmiştir. Aile aidiyeti toplam puanı ile bastırma puanı arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>.05$). Kendilik aidiyeti ile aile aidiyeti toplam ve aile aidiyeti ile aile aidiyeti toplam puanı arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki saptanırken; bastırma ile baş etme ve kendilik aidiyeti ile aile aidiyeti arasında ise pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki saptanmıştır. Kendilik aidiyeti ve aidiyet toplam puanı ile baş etme puanları arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki bulunmaktadır. Kendilik aidiyeti ile tolere etme ve baş etme arasında; aile aidiyeti ile tolere etme ve baş etme arasında ve yine aile aidiyeti toplam puanı ile tolere etme ve baş etme arasında pozitif yönde zayıf bir ilişkinin varlığı belirlenmiştir ($p<.05$).

Tablo 4. Araştırma Verilerine İlişkin İstatistiksel Analizler Tablosu

	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Shg	t Testi			
						t	Sd	p	
Cinsiyet	Bastırma	Kadın	1748	18,08	5,47	0,176	8,297	0,256	.000
		Erkek	1748	20,21	5,15	0,184			
	Tolere Etme	Kadın	1748	13,37	3,08	0,099	0,67	0,149	.503
		Erkek	1748	13,47	3,13	0,112			
	Baş etme	Kadın	1748	20,58	4,63	0,148	4,75	0,228	.000
		Erkek	1748	21,67	4,88	0,174			
	Kendilik Aidiyeti	Kadın	1748	52,56	6,99	0,225	-6,411	0,36	.000
		Erkek	1748	50,21	8,04	0,287			
	Aile Aidiyeti	Kadın	1748	18,26	3,09	0,099	-3,329	0,15	.001
		Erkek	1748	17,76	3,15	0,112			
	Aidiyet Toplam	Kadın	1748	70,82	9,17	0,295	-6,041	0,465	.000
		Erkek	1748	67,98	10,24	0,366			
Şiddet Deneyimi	Bastırma	Evet	1748	19,12	5,37	0,301	0,324	0,337	.746
		Hayır	1748	19,01	5,45	0,144			
	Tolere Etme	Evet	1748	13,52	3,06	0,172	0,674	0,192	.500
		Hayır	1748	13,39	3,11	0,082			
	Baş etme	Evet	1748	20,89	4,8	0,269	-0,745	0,296	.456
		Hayır	1748	21,11	4,77	0,126			
	Kendilik Aidiyeti	Evet	1748	47,96	8,98	0,503	-8,157	0,456	.000
		Hayır	1748	52,33	6,95	0,184			
	Aile Aidiyeti	Evet	1748	16,56	3,38	0,190	-8,805	0,189	.000
		Hayır	1748	18,37	2,97	0,078			
	Aidiyet Toplam	Evet	1748	64,52	11,43	0,641	-9,046	0,586	.000
		Hayır	1748	70,71	8,95	0,237			

Katılımcıların tanıtıcı özellikleri ile ölçeklerin karşılaştırılmasına ilişkin istatistiksel analizlerin sonuçları hakkında elde edilen sonuçlar Tablo 4'de yer almaktadır. Cinsiyete göre aile aidiyeti ölçeğinde kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti toplam puanı ile duygu stilleri ölçeğinde ise bastırma ve baş etme puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p < .05$). Kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti toplam puan ortalamaları kadınlarda anlamlı düzeyde daha yüksek iken bastırma ve baş etme puanları ise erkeklerde anlamlı düzeyde daha yüksek olarak belirlenmiştir ($p < .05$).

Aile üyeleri tarafından şiddete maruz kalma durumlarına şiddet deneyimi olduğunu ifade edenler ile etmeyenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiş olup, şiddete maruz kalma deneyimi olmadığını ifade edenlerin aidiyet puan

ortalamalarının ifade edenlere oranla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$).

Tablo 5. Yaşamın Çoğunluğunun Geçirildiği Yer ve Anne Eğitim Durumuna İlişkin İstatistiksel Analizler Tablosu (ANOVA Testi)

	Grup	f, \bar{x} ve Sd Değerleri				Fark	ANOVA Değerleri		
		N	\bar{x}	ss	Sd		F	p	
Yaşamın Çoğunluğunu Geçirdiği yer	Bastırma	Köy/Kasaba	237	18,92	5,2	0,338	b<a,c	3,527	0,003
		İlçe	381	18,41	5,52	0,282			
		Büyükşehir/İl	1128	19,26	5,44	0,162			
	Tolere Etme	Köy/Kasaba	237	12,95	3,22	0,209	a<b,c	3,234	0,004
		İlçe	381	13,43	2,95	0,151			
		Büyükşehir/İl	1128	13,51	3,11	0,092			
	Baş etme	Köy/Kasaba	237	20,86	4,73	0,307	*	0,24	0,787
		İlçe	381	21,1	4,82	0,247			
		Büyükşehir/İl	1128	21,09	4,76	0,141			
	Kendilik Aidiyeti	Köy/Kasaba	237	50,27	8,16	0,530	a<b,c	3,958	0,019
		İlçe	381	51,97	7,48	0,383			
		Büyükşehir/İl	1128	51,6	7,45	0,221			
Aile Aidiyeti	Köy/Kasaba	237	17,47	3,23	0,210	a<b,c	4,893	0,008	
	İlçe	381	17,99	3,08	0,158				
	Büyükşehir/İl	1128	18,16	3,11	0,092				
Aidiyet Toplam	Köy/Kasaba	237	67,75	10,49	0,681	a<b,c	4,684	0,009	
	İlçe	381	69,97	9,65	0,494				
	Büyükşehir/İl	1128	69,76	6,91	0,286				
Anne Eğitim Durumu	Bastırma	Okuryazar d.	155	18,91	5,15	0,414	*	0,296	0,881
		İlkokul	818	18,94	5,32	0,186			
		Ortaokul	314	18,98	5,48	0,309			
		Lise	322	19,29	5,6	0,312			
		Üni. ve üstü	132	19,21	6	0,522			
	Tolere Etme	Okuryazar d.	155	12,81	3,12	0,250	*	1,998	0,092
		İlkokul	818	13,49	3,04	0,106			
		Ortaokul	314	13,29	3,13	0,176			
		Lise	322	13,55	3,29	0,183			
		Üni. ve üstü	132	13,6	2,92	0,254			
	Baş etme	Okuryazar d.	155	21,01	4,39	0,353	*	0,183	0,947
		İlkokul	818	21,09	4,66	0,163			
Ortaokul		314	20,9	5,02	0,283				
Lise		322	21,21	4,88	0,272				
Üni. ve üstü		132	21,02	5,08	0,442				
Kendilik Aidiyeti	Okuryazar d.	155	51,35	7,14	0,574	*	1,139	0,336	
	İlkokul	818	51,25	7,73	0,270				
	Ortaokul	314	52,07	7,07	0,399				
	Lise	322	51,95	7,56	0,421				
	Üni. ve üstü	132	50,94	8,27	0,720				

Aile Aidiyeti	Okuryazar d.	155	17,23	3,16	0,254	a,b<c ,d,e	4,255	0,002
	İlkokul	818	17,94	3,17	0,110			
	Ortaokul	314	18,37	2,8	0,158			
	Lise	322	18,2	3,2	0,178			
	Üni. ve üstü	132	18,37	3,26	0,284			
Aidiyet Toplam	Okuryazar d.	155	68,59	9,43	0,757	*	1,624	0,166
	İlkokul	818	69,2	9,94	0,347			
	Ortaokul	314	70,45	8,91	0,503			
	Lise	322	70,16	9,9	0,552			
	Üni. ve üstü	132	69,32	10,68	0,930			

Tablo 5'te aile aidiyeti ve duygu stilleri ölçekleri ile katılımcıların yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer ve annelerin eğitim durumlarına göre istatistiksel açıdan analizinin sonuçları yer almaktadır. Yaşamın çoğunun geçirildiği yere göre aile aidiyeti ölçeğinde kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti toplam ile duygu stilleri ölçeğinde ise bastırma ve tolere etme puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p < .05$). Bastırma puan ortalamaları, köy/kasaba ve il/büyükşehirde yaşayanlarda anlamlı düzeyde yüksektir. Tolere etme puan ortalamaları, ilçe ve büyükşehirde yaşayanlarda anlamlı düzeyde daha yüksektir. Kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti toplam puan ortalamaları da köy ve kasabada yaşayanlarda anlamlı düzeyde düşüktür ($p < .05$).

Anne eğitim durumuna göre ölçek ortalama puanları incelendiğinde aile aidiyeti puan ortalamasının anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p < .05$). Okuryazar olmayan veya ilkököl mezunu anneye sahip olan katılımcıların aile aidiyeti puan ortalamalarının ortaokul ve üzeri mezuniyete sahip anneye sahip katılımcıların puan ortalamalarına göre anlamlı düzeyde daha düşük olduğu tespit edilmiştir ($p < .05$).

Tablo 6. Aileye Yönelik Algı ve Baba Eğitim Durumuna İlişkin İstatistiksel Analizler Tablosu (ANOVA Testi)

	Grup	f, \bar{x} , ss ve Sd Değerleri				Fark	ANOVA Değerleri		
		N	\bar{x}	ss	Sd		F	p	
Aileye Yönelik Algı	Bastırma	Demokratik	942	19,29	5,38	0,175	*	1,46	0,224
		Otoriter	282	18,67	5,71	0,340			
		İlgisiz	56	18,75	5,2	0,695			
		Aşırı İlgili	461	18,9	5,4	0,251			
Aileye Yönelik Algı	Tolere Etme	Demokratik	942	13,42	3,03	0,098	*	1,242	0,293
		Otoriter	282	13,29	3,27	0,194			
		İlgisiz	56	12,8	3,34	0,447			
		Aşırı İlgili	461	13,56	3,1	0,144			

Baba Eğitim Durumu	Başetme	Demokratik	942	21,37	4,7	0,153	b<a	4,676	0,003
		Otoriter	282	20,39	4,75	0,282			
		İlgisiz	56	19,71	5,39	0,721			
		Aşırı İlgili	461	21,03	4,82	0,224			
	Kendilik Aidiyeti	Demokratik	942	52,09	6,96	0,226	c<a,b ,d	84,759	,000
		Otoriter	282	49,3	7,65	0,455			
		İlgisiz	56	38,62	10,25	1,370			
		Aşırı İlgili	461	53,4	6,32	0,294			
	Aile Aidiyeti	Demokratik	942	18,5	2,85	0,092	c<a,b ,d	50,956	,000
		Otoriter	282	16,69	3,3	0,196			
		İlgisiz	56	14,71	3,56	0,476			
		Aşırı İlgili	461	18,37	3,04	0,141			
	Aidiyet Toplam	Demokratik	942	70,59	8,91	0,290	c<a,b ,d	87,163	,000
		Otoriter	282	65,99	9,83	0,585			
		İlgisiz	56	53,33	12,85	1,718			
		Aşırı İlgili	461	71,77	8,38	0,390			
	Bastırma	Okuryazar d.-İlkokul	592	18,94	5,28	0,217	*	0,274	0,844
		Ortaokul	316	18,94	5,65	0,318			
		Lise	493	19,04	5,5	0,247			
		Üni ve üstü	337	19,26	5,47	0,298			
	Tolere Etme	Okuryazar d.-İlkokul	592	13,3	3,13	0,128	*	2,413	0,065
Ortaokul		316	13,2	2,94	0,165				
Lise		493	13,48	3,23	0,145				
Üni ve üstü		337	13,78	2,98	0,162				
Başetme	Okuryazar d.-İlkokul	592	21,02	4,7	0,193	*	0,563	0,639	
	Ortaokul	316	20,81	5	0,281				
	Lise	493	21,13	4,92	0,221				
	Üni ve üstü	337	21,28	4,49	0,245				
Kendilik Aidiyeti	Okuryazar d.-İlkokul	592	50,81	7,67	0,315	a<b	4,261	0,005	
	Ortaokul	316	52,53	7,06	0,397				
	Lise	493	51,32	7,95	0,358				
	Üni ve üstü	337	52,05	7,19	0,391				
Aile Aidiyeti	Okuryazar d.-İlkokul	592	17,5	3,2	0,131	a<b,c ,d	9,528	,000	
	Ortaokul	316	18,29	2,69	0,151				
	Lise	493	18,19	3,25	0,146				
	Üni ve üstü	337	18,51	3,1	0,169				

Aidiyet Toplam	Okuryazar d.-İlkokul	592	68,32	9,88	0,406	a<b, d	6,175	,000
	Ortaokul	316	70,82	8,84	0,497			
	Lise	493	69,52	10,29	0,463			
	Üni ve üstü	337	70,57	9,42	0,513			

Tablo 6'da aile aidiyeti ve duygu stilleri ölçekleri ile katılımcıların ailelerine ilişkin algıları ve babaların eğitim durumlarına göre istatistiksel açıdan analiz edilmesinin sonuçları yer almaktadır. Katılımcının ailesine yönelik algısına göre bakıldığında; baş etme, kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti toplam puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.05$). Ebeveynlerini kendilerine yönelik yaklaşım açısından "aşırı ilgili, koruyucu" olarak nitelendiren katılımcıların kendilik aidiyeti ve aile aidiyeti toplam puan ortalamaları daha yüksek iken, "demokratik" olarak nitelendirenlerin baş etme puan ortalaması daha düşük olarak belirlenmiştir. Yine baş etme alt boyutu açısından ebeveynlerini "demokratik" ve "otoriter" olarak niteleyenler arasında da anlamlı bir farkın olduğu ve "demokratik" olarak nitelendirenlerin baş etme puan ortalamalarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<.05$).

Baba eğitim durumuna göre ölçek ortalama puanları incelendiğinde; kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti toplam puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<.05$). Ortaokul mezunu babaya sahip katılımcıların kendilik aidiyeti ve aile aidiyeti toplam puan ortalamaları daha yüksektir. Yine ilkokul mezunu babaya sahip katılımcıların aile aidiyeti puan ortalamalarının anlamlı düzeyde düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Ailede Ortaya Çıkan Probleme Karşı Katılımcıların Yaklaşımına İlişkin İstatistiksel Analiz Tablosu

	Grup	f, \bar{x} ve Sd Değerleri				Fark	ANOVA Değerleri		
		N	\bar{x}	ss	Sd		F	p	
Probleme	Baştırma	Suçlayıcı	156	18,16	5,64	0,451	a,b,e<c,d	2,667	,031
		Sakinleştirici	616	18,96	5,27	0,212			
		İlgisiz	129	20,03	5,6	0,493			
		Akılcı	530	19,27	5,4	0,234			
Yönelik Yaklaşım	Tolere Etme	Uyumlu	304	18,7	5,6	0,321	*	2,27	,060
		Suçlayıcı	156	12,77	2,94	0,235			
		Sakinleştirici	616	13,47	3,13	0,126			
		İlgisiz	129	13,23	3,32	0,293			
		Akılcı	530	13,45	3,01	0,131			
		Uyumlu	304	13,64	3,15	0,181			

Başet me	Suçlayıcı	156	19,25	5,06	0,405	a<b,c, d,e	7,422	,000
	Sakinleştirici	616	21,26	4,75	0,191			
	İlgisiz	129	20,38	5,33	0,469			
	Akılcı	530	21,38	4,44	0,193			
	Uyumlu	304	21,31	4,75	0,272			
Kendili k Aidiyeti	Suçlayıcı	156	47,8	8,86	0,71	c,a<b, d,e	33,862	,000
	Sakinleştirici	616	52,39	6,79	0,273			
	İlgisiz	129	46,08	9,43	0,83			
	Akılcı	530	52,07	7,14	0,31			
	Uyumlu	304	52,96	6,6	0,378			
Aile Aidiyeti	Suçlayıcı	156	16,55	3,3	0,264	c,a<b, d,e	18,079	,000
	Sakinleştirici	616	18,12	3	0,12			
	İlgisiz	129	16,79	3,2	0,282			
	Akılcı	530	18,4	3,06	0,132			
	Uyumlu	304	18,49	3,03	0,174			
Aidiyet Topla m	Suçlayıcı	156	64,35	11,16	0,894	c,a<b, d,e	34,073	,000
	Sakinleştirici	616	70,52	8,81	0,355			
	İlgisiz	129	62,88	11,77	1,036			
	Akılcı	530	70,47	9,29	0,403			
	Uyumlu	304	71,45	8,64	0,495			

Tablo 7’de aile aidiyeti ve duygu stilleri ölçekleri ile katılımcıların aile içinde yaşanan problemlere yönelik yaklaşımlarının istatistiksel açıdan analizinin sonuçları yer almaktadır. Katılımcıların aile içerisinde meydana gelen problemlere karşı sergiledikleri yaklaşıma bakıldığında, aile aidiyeti ölçeğinde kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti toplam puanı ile; duygu stilleri ölçeğinde ise bastırma ve baş etme puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). Probleme karşı tutumunu “suçlayıcı” veya “ilgisiz” olarak nitelendiren katılımcıların kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti toplam puan ortalamalarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Yine kendisini “ilgisiz” ve “akılcı” olarak nitelendirenlerin bastırma puan ortalaması yüksek, “suçlayıcı” olarak nitelendirenlerin ise baş etme puan ortalaması ise düşük olarak belirlenmiştir.

Tablo 8. Aile İçerisindeki Çocuk Sırasına İlişkin İstatistiksel Analiz Tablosu

	Grup	f, \bar{x} ve Sd Değerleri				Fark	ANOVA Değerleri		
		N	\bar{x}	ss	Sd		F	p	
Ailedeki Çocuk Sırası	Bastırma	Kardeşim yok/İlk çocuk	684	18,90	5,53	0,211	*	0,551	,577
		Ortanca/lardan	588	19,22	5,18	0,213			
		Son çocuk	473	18,99	5,61	0,258			
	Tolere Etme	Kardeşim yok/İlk çocuk	684	13,38	3,14	0,120	*	0,340	,712
		Ortanca/lardan	588	13,40	3,01	0,124			
		Son çocuk	473	13,52	3,16	0,145			
	Başetme	Kardeşim yok/İlk çocuk	684	21,03	4,79	0,183	*	0,284	,753
		Ortanca/lardan	588	21,00	4,55	0,188			
		Son çocuk	473	21,21	5,01	0,230			
	Kendilik Aidiyeti	Kardeşim yok/İlk çocuk	684	51,98	7,53	0,288	b<a,c	4,051	,018
		Ortanca/lardan	588	50,81	7,49	0,309			
		Son çocuk	473	51,71	7,61	0,350			
	Aile Aidiyeti	Kardeşim yok/İlk çocuk	684	18,19	3,13	0,120	b<a,c	10,336	,000
		Ortanca/lardan	588	17,57	3,09	0,127			
		Son çocuk	473	18,39	3,09	0,142			
	Aidiyet Toplam	Kardeşim yok/İlk çocuk	684	70,18	9,78	0,374	b<a,c	6,405	,002
		Ortanca/lardan	588	68,39	9,60	0,396			
		Son çocuk	473	70,10	9,75	0,448			

Tablo 8’de aile aidiyeti ve duygu stilleri ölçekleri ile katılımcıların “çocuk sırası” açısından aile içinde kaçınıcı çocuk olduklarının istatistiksel açıdan analizinin sonuçları yer almaktadır. Katılımcıların aile içerisinde kaçınıcı çocuk olarak dünyaya gelmiş olduklarına bakıldığında; aile aidiyeti ölçeğinde, kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti toplam puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p < .05$). Ailedeki çocuk sırası açısından kendisini “ortanca ya da ortancalardan” olarak nitelendiren katılımcıların aile aidiyeti ölçeğine ilişkin puan ortalamaları ailede tek çocuk/ilk çocuk ve son çocuk olduğunu ifade edenlere göre anlamlı düzeyde daha düşük olarak belirlenmiştir.

TARTIŞMA

Bu araştırmada üniversitede öğrenim gören gençlerin kullandıkları duygu stilleri ve aile aidiyetinin çeşitli değişkenler açısından ilişkisinin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada ölçek puanlarına ilişkin korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Aile aidiyeti toplam puanı ile bastırma puanı arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Kendilik aidiyeti ile aile aidiyeti toplam ve aile aidiyeti ile aile aidiyeti toplam puanı arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki saptanırken; bastırma ile baş etme ve kendilik aidiyeti ile aile aidiyeti arasında ise pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki saptanmıştır. Kendilik aidiyeti ve aidiyet toplam puanı ile baş etme puanları arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki bulunmaktadır. Kendilik aidiyeti ile tolere etme ve baş etme arasında; aile aidiyeti ile tolere etme ve baş etme arasında ve yine aile aidiyeti toplam puanı ile tolere etme ve baş etme arasında pozitif yönde zayıf bir ilişkinin varlığı belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda cinsiyete göre kadınların kendilik aidiyeti ve aile aidiyetinin erkeklerden daha fazla olduğu; erkeklerin ise duygu stilleri bağlamında baş etme ve tolere etme seviyelerinin kadınlara oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Literatürde araştırma sonucunu destekler nitelikte bulgular olduğu görülmektedir. King ve Boyd (2015) tarafından üvey ailelerdeki ergenlerin aidiyet algılarının incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada kızların aidiyet düzeyleri erkeklere oranla daha yüksek bulunmuştur. Yine Saki (2015) tarafından, spor ve farklı değişkenlerin üniversite öğrencilerinin aile aidiyeti üzerine etkisini incelemek amacıyla yapılan çalışmada kız öğrencilerin aile aidiyetinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Güneş (2018) tarafından aileye yönelik aidiyet duygusunun ve öz yeterlik algısının duygu düzenleme süreci üzerindeki belirleyici etkisinin tespiti amacıyla yapılan çalışmada da kadınların aile aidiyeti daha yüksek olarak bulunmuştur. Duygu stillerine yönelik ise; Kesen (2014), üniversite öğrencilerinin duygu stilleri ile ilgili yaptığı araştırmasında duygu stillerinin bastırma alt boyutunun puan ortalaması erkeklerde kadınlara oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Ertürk (2017) çalışmasında ise kadın ve erkek ergenlerin duygu stillerinden “ayarlama” ve “tolere etme” boyutunda anlamlı düzeyde bir farklılaşma olmadığını tespit etmiştir. Civan (2011) algılanan evlilik kalitesi ve eşlerin duygu dışavurum tarzları ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla yaptığı çalışmasında; cinsiyet açısından kadınların erkeklere göre duygularını daha çok belli ettiklerini belirlemiştir. Geleneksel aile yapımıza bağlı olarak kadınların çocukluktan itibaren aile üyeleri ile daha fazla vakit geçiriyor olması ve ebeveynlerin çocuk

yetiştirme bağlamında “*korumacı*” bir yaklaşıma bağlı olarak kız çocukları ile daha fazla iletişim ve etkileşimde bulunmasının kadınların aidiyete ilişkin puan ortalamalarının erkeklere oranla daha yüksek olmasında etkili olabileceği düşünülmektedir.

Aile üyelerinin herhangi biri tarafından şiddete maruz bırakılma durumunun, kişinin kendilik aidiyetini ve aile aidiyetini olumsuz yönde etkilediği; ayrıca şiddet deneyimi olanların duyguları ile baş etme seviyesinin de şiddet deneyimi olmayanlara oranla daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Güneş (2018)'in çalışmasında aile içi ilişkilerin sıcak, samimi olduğu aile üyelerinin ilişkileri gergin, kopuk olanlara göre aile aidiyetinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Olmuş (2001) tarafından, ergenlerin sürekli öfke ile öfke ifade tarzlarının, aile içi psikolojik örüntülere göre incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada aile ortamını birlik, beraberlik içinde algılayanların duygularını daha rahat ifade ettikleri ve öfkelerini daha rahat kontrol altına alabildikleri belirlenmiştir. Mınzı (2006) tarafından çocukların depresyon düzeyleri, öz-yeterlik düzeyleri ve aileye olan bağlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada da ailenin çocukları kabul seviyesindeki artışın çocukların aileye olan bağlılığını artıran bir etken olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda aile içi şiddete maruz kalma durumunun bireyin aile aidiyetini olumsuz yönde etkilediği, dolayısıyla şiddet içermeyen aile ortamının bireyin ve ailenin sağlıklı olması adına önemli olduğu söylenebilir.

İl ve büyükşehirlerde yaşayanlarda duygular ile baş etme veya duyguları tolere etme seviyesi daha yüksektir. Kesen (2014)'in üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada yaşamının çoğunu köy ve kasabada geçiren öğrencilerin bastırma duygu stili puan ortalaması, il ve büyükşehirde geçirenlere göre daha düşük bulunmuştur. Ertürk (2017)'ün narsisistik kişilik özelliklerinin ergenlerin duygu ve karar verme stilleri üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yaptığı çalışmada ise yaşamın çoğunluğunun geçirildiği yer ile duygu stilleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Aidiyet bağlamında ise köy veya kasaba düzeyindeki yerleşim yerlerinde yaşayanların kendilik ve aile aidiyeti daha düşük seviyededir. İl ve büyükşehirlerde yaşayanlarda baş etme ve tolere etme seviyelerinin yüksek olmasında, burada yaşayanların köy/kasabada yaşayanlara oranla çevresiyle daha fazla iletişim ve etkileşimde bulunmalarına bağlı olarak bireyin sık sık duygu düzenleme ihtiyacı ile karşı karşıya kalacak olması ve bu hususun da zamanla bireyin baş etme ve tolere etme seviyesinin artmasına katkı sağlamış olabileceği düşünülmektedir. Aynı durumun olumsuz duyguların paylaşılması imkanının

il/büyükşehirde yaşayanlara oranla daha kısıtlı olmasına bağlı olarak köy/kasabada yaşayanların bastırma seviyelerinin yüksek olmasında da etkili olabileceği düşünülmektedir.

Anne eğitim durumunun aile aidiyeti üzerinde belirleyici bir faktör olduğu, okuryazar olmayan veya ilkokul mezunu anneye sahip bireylerin aile aidiyetinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Aynı durum baba eğitim durumunda görülmekte olup, ilkokul mezunu babaya sahip olanların aile aidiyetinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Eskicumalı ve Eroğlu (2014)'nin çocukların problem çözme yetenekleri ile ailelerinin eğitim ve sosyoekonomik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yaptığı çalışmada çocukların ebeveyninin eğitim seviyesi yükseldikçe problem çözme becerilerinin de arttığı ve yine eğitim seviyesi yüksek ailede yaşayan çocukların aile içi iletişim seviyelerinin de yüksek olduğu belirlenmiştir. Kale ve arkadaşları (2013) tarafından ilköğretim 1. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim seviyesinin, çocukların duyguları ifade etme becerileri üzerine etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada da anne eğitim seviyesinin çocuk üzerinde etkili olduğu; anneleri lise mezunu olan çocukların duyguları ifade etme becerileri, anneleri okuma-yazma bilmeyen, ilkokul, ilköğretim ve üniversite mezunu çocuklardan; babaları üniversite mezunu olan çocukların duyguları ifade etme becerileri ise babaları ilkokul ve ilköğretim mezunu olan çocuklardan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Dolayısıyla ebeveynin eğitim seviyesinin aile içi iletişim ve duyguların sağlıklı ifadesi noktasında önemli bir faktör olması ve bu hususların da bireyin aidiyet duygusunu yaşamasında etkili olması açısından önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Aile içinde meydana gelen probleme karşı sergilenen yaklaşım açısından problem karşısında "suçlayıcı" veya "ilgisiz" tavır sergileyenlerde kendilik ve aile aidiyeti yüksek; duygu stilleri açısından ise "ilgisiz" olanların bastırma düzeyi, "suçlayıcı" olanların ise baş etme düzeyi daha yüksektir. Bahçıvan ve Gençöz (2005) tarafından, aile içi ilişki, çocuk yetiştirmeye yönelik tutum ve kendilik değerinin gençlerin davranış sorunları üzerine etkisinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmada gençlerin aile içi iletişiminin sağlıklı olmamasının, ortaya çıkan yıkıcı davranışlar üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Aileye yönelik algısını "aşırı ilgili, koruyucu" olarak nitelendirenlerin aile aidiyeti ve aidiyet toplam puanları daha yüksek iken; "demokratik" oldukları şeklinde nitelendirenlerde duygu stilleri açısından baş etme düzeyleri düşüktür. Bireyin gerek sosyal gerekse duygusal gelişiminde anne babanın olumlu etkileşim içerisinde

olmasıyla birlikte ebeveynin çocuklarına yönelik tutum ve yaklaşımları da son derece önemlidir. Ebeveynin aşırı koruyucu ve hoşgörülü tutumu birey üzerinde olumsuz etkilere, sosyal ve duygusal gelişimde gecikmelere neden olabilir (Kandır ve Alpan 2008). Ertürk (2017)'ün araştırmasında duygu stilleri bağlamında, algılanan ebeveyn tutumu ile “bastırma” ve “tolere etme” duygu stilleri puan ortalamaları arasında istatistiksel anlamda farklılık görülmemiş olmakla birlikte; diğer taraftan, “ayarlıama” duygu stilinde ebeveyn tutumu “demokratik ve ilgili” olarak algılayan ergenlerin ergenleri, ebeveyn tutumu “suçlayıcı, engelleyici, baskıcı ve otoriter” olarak algılayan ergenlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yine aynı çalışmada ergenlerin “bastırma” ve “tolere” duygu stilleri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık çıkmamıştır. Atalay (2018) tarafından ergenlerin anne-baba tutum algısı ve arkadaşlık ilişkileri ile duygu düzenlemelerinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada anne-babaların demokratik tutumu arttıkça ergenlerin içsel ve dışsal işlevsel duygu düzenlemelerinin arttığı; koruyucu/istekçi ve otoriter tutumları arttıkça ergenlerin içsel ve dışsal işlevsel olmayan duygu düzenlemelerinin arttığı saptanmıştır. Eisenberg, Liew ve Pidada (2001) tarafından yapılan çalışmada ailenin içinde bulunduğu duygusal durumun çocukları olumlu ya da olumsuz bir şekilde etkilediği; bu bağlamda sahip olunan olumlu duygusal durumun olumsuz duygusal durumun düzenlenmesinde önemli olduğu tespit edilmiştir. Yine Avcı (2006) yaptığı bir çalışmada, ebeveynin çocuğa karşı anlayışlı bir tutuma sahip olmasının çocukların yüksek uyum düzeyi ve olumlu aile ilişkileri ile bağlantılı olduğunu saptamıştır. Smith (2007) yaptığı araştırmasında; otoriter ebeveyne sahip ailede yaşayan çocukların, otoriter olmayan ailede yaşayan çocuklara göre duygusal açıdan daha fazla problem yaşadıkları; ayrıca öz yeterlik ve benlik saygılarının daha düşük olduğunu saptamıştır. Ailenin bireye yaklaşımına yönelik alan yazın ve araştırma sonuçlarına bakıldığında ailenin benimsemiş olduğu yaklaşımın duygu düzenleme ve aile içi iletişim konularında birey üzerinde etkili olduğu; dolayısıyla baskıcı ve otoriter yaklaşım yerine daha anlayışlı ve demokratik bir yaklaşım benimseyen ailelerde yetişen çocukların duygu ifadeleri daha sağlıklı ve buna paralel olarak da aile aidiyetlerinin yüksek olacağı düşünülmektedir.

SONUÇ

Ebeveynlerini “aşırı ilgili, koruyucu” olarak nitelendiren katılımcıların kendilik aidiyeti ve aile aidiyeti toplam puan ortalamaları daha yüksektir. Yine baş etme alt boyutu açısından ebeveynlerini “demokratik” ve “otoriter” olarak niteleyenler arasında anlamlı

bir fark olup; “demokratik” olarak nitelendirenlerin baş etme puan ortalamalarının anlamlı düzeyde yüksektir.

Probleme karşı tutumu “suçlayıcı” veya “ilgisiz” olan gençlerin kendilik aidiyeti, aile aidiyeti ve aile aidiyeti toplam puan ortalamaları daha düşüktür. “İlgisiz” ve “akılcı” olarak nitelendirenleri bastırma puan ortalaması yüksek, “suçlayıcı” olarak nitelendirenlerin ise baş etme puan ortalaması ise düşüktür.

Anne-baba eğitim durumu aileye yönelik aidiyet duygusunun hissedilmesinde önemli bir unsurdur. Nitekim araştırma sonuçlarına göre okuryazar olmayan veya ilkökul mezunu anneye sahip olan katılımcıların aile aidiyeti puan ortalamalarının ortaokul ve üzeri mezuniyete sahip anneye sahip katılımcıların puan ortalamalarına göre anlamlı düzeyde daha düşüktür. Aynı şekilde ilkökul mezunu babaya sahip katılımcıların aile aidiyeti puan ortalamaları anlamlı düzeyde düşüktür.

Genç yetişkinlerin kendilik ve aile aidiyeti arttıkça duygularla baş etme seviyeleri de artmaktadır. Cinsiyet bağlamında kadınların aidiyet puanları erkeklerden yüksek, duygu stilleri açısından da erkeklerin baş etme ve tolere etme seviyeleri daha yüksektir. Aile üyeleri tarafından şiddete maruz kalmış olmak bireyin aileye yönelik aidiyet duygusunu yaşamasına olumsuz etki etmektedir. Ayrıca şiddet unsurunun duygu stillerini de etkilediği, şiddete maruz kalanların duyguları ile baş etme seviyelerinin düşük olduğu saptanmıştır.

Ailedeki çocuk sırası açısından kendisini “ortanca ya da ortancalardan” olarak nitelendiren katılımcıların aile aidiyeti ölçeğine ilişkin puan ortalamaları ailede tek çocuk/ilk çocuk ve son çocuk olduğunu ifade edenlere göre anlamlı düzeyde daha düşük olarak belirlenmiştir.

Bu sonuçlarla birlikte;

- Ailesinin demokratik yapıda olduğunu düşünen gençlerin duygular ile baş etme seviyelerinin daha yüksek olmasından hareketle; ebeveynlerin çocuk yetiştirme sürecinde ve genel anlamda aile içi ilişkilerde “demokratik” tutumu benimsemeleri,
- Algılanan aile tutumu açısından aşırı ilgili olduğunu düşünen gençlerin kendilik ve aile aidiyetleri yüksek bulunmuştur. Buradaki ilgili olma süreci, bireyi tahakküm altına alma ya da aşırı müdahale etme seviyesine ulaşmadığı sürece aidiyete ilişkin olumlu katkısının olabileceğini düşündürmekte ve ailelerin çocuklarına karşı uygun seviyede ilgili bir yaklaşım benimsemeleri,

- Problem çözümüne yönelik “suçlayıcı” olduğunu düşünen gençlerin baş etme seviyeleri daha düşük olduğundan, gençlere problemler ile başa çıkmada bu yaklaşımı kullanmalarından ziyade; sakinleştirici, akılcı ve uyumlu bir yaklaşımı kullanma becerisinin kazandırılması,
- Eğitim unsurunun aidiyet duygusunun yaşanmasında önemli bir yeri olup, geleceğin gençlerini yetiştirecek olan ebeveynlerin eğitim seviyelerinin yaşam boyu öğrenme misyonu dikkate alınarak eğitimlerinin yükseltilmesi konusunda toplumsal çalışmaların yapılması,
- Aynı şekilde şiddet unsuru da hem duygu stilleri açısından hem de aile aidiyeti açısından olumsuz bir yaklaşım olup, gençlerin duygularını rahat ifade edebilmeleri ve aileye yönelik hissedilen aidiyetlerinin yüksek olması açısından aile içi problemlerin çözümünde şiddete başvurulmaması ve ebeveynlere çocuklarının duygularını ifade etmelerine izin verici ortam sağlamaları konusunda eğitimlerin verilmesi,
- Geleceğin genç yetişkinlerini yetiştiren anne babaların bireyin aidiyet duygusunu bütünüyle yaşaması ve duygularını ifade stillerinde problem yaşamaması adına; aile içi iletişim ve paylaşımı artırmaları önerilmektedir.

ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN ETİK BİLGİLER

Araştırma verileri; Katılımcı Bilgi Formu, Duygu Stilleri Ölçeği ve Aile Aidiyeti Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma etik ilkelere bağlı olarak gerçekleştirilmiş olup, araştırma öncesinde ölçeklerin kullanılabilmesi için ölçeklerin uyarlama çalışmasını yapan yazarlardan izin alınmıştır.

Araştırmaya katılan her bir öğrenciden sözel izin alınmış olup, katılımcılara yönelik insan onur ve haysiyetine uygun olmayan herhangi bir soru sorulmamış ve aynı anlamda bir iletişim içerisine girilmemiştir.

Araştırma için elde edilen veriler araştırmanın amacı dışında herhangi bir başka amaca yönelik kullanılmamıştır.

KAYNAKÇA

Alptekin, D. (2011). Toplumsal Aidiyet ve Gençlik: Üniversite Gençliğinin Aidiyeti Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Araz, A., Erkuş, A. (2014). Duygu Dışavurum Tarzlarının Kavramsallaştırılması ve Ölçümü: Bir Envanter Geliştirme Çalışması, *Türk Psikoloji Dergisi* (29),50-61.
- Arıkan, R. (2004). Araştırma teknikleri ve rapor hazırlama. Ankara: Asil Yayın
- Atalay, D. (2018). Ergenlerin Anne-Baba Tutum Algısı Ve Arkadaşlık İlişkileri İle Duygu Düzenlemelerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Karabük Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.Karabük.
- Avcı, R. (2006). Şiddet davranışı gösteren ve göstermeyen ergenlerin ailelerinin aile işlevleri, öfke ve öfke ifade tarzları açısından incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Bahçivan-Saydam, R. ve Gençöz, T. (2005). "Aile ilişkileri, ebeveyn çocuk yetiştirme tutumu ve kendilik değerinin gençler tarafından belirtilen davranış problemleri ile olan ilişkisi", *Türk Psikoloji Dergisi*, 20, 55, 61–74.
- Beyer, W. (2008). Belonging in a grade 6 inclusive classroom: Three multiple perspective case studies of students with mild disabilities. Unpublished master thesis, Queen's University, Kingston, Ontario, Canada.
- Bingöl, D. (2017). Duygu Stilleri ve Duygusal Zekanın Yordayıcısı Olarak Bağlanma Stilleri. Yüksek Lisans Tezi. Arel Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.İstanbul.
- Camras, L., Kolmodin, K., & Chen, Y. (2008). Mothers' self-reported emotional expression in Mainland Chinese, Chinese American and European American families. *International Journal of Behavioral Development*, 32(5): 459-463.
- Civan, A. (2011). Eşlerin duygu dışavurum tarzları ile algılanan evlilik kalitesinin ilişkisi ve duygusal farkındalığın rolü. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Mersin
- Duru, E. (2007). Sosyal Bağlılık Ölçeği'nin Türk Kültürüne Uyarlanması. *Eurasian Journal of Educational Research*, (26), 85-94.
- Ecke, Y.V., Chope, R. C. & Emmelkaamp, P. M. (2006). Bowlby and Bowen: Attachment Theory. *Counselling and Clinical Psychology Journal*, 3(2).81-108
- Eisenberg, N., Liew, J. & Pidada, S. U. (2001). The relations of parental emotional expressivity with quality of indonesian children's social functioning. *Journal of Emotion* 1 (2), 116-136.
- Ekman, P., & Cordaro, D. (2011). What is meant by calling emotions basic. *Emotion Review*, 3(4): 364-370.
- Erşanlı, K., Koçyiğit, M. (2013). Ait Olma Ölçeği'nin Psikometrik Özellikleri *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 8:751-764

- Ertürk, C. (2017). Ergenlerde Narsisistik Kişilik Özelliklerinin Duygu Stilleri Ve Karar Verme Stilleri Yordama Düzeyi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Eskicumalı, A., Eroğlu, E. (2014). Ailenin Sosyo Ekonomik Ve Eğitim Düzeyleri İle Çocukların Problem Çözme Yetenekleri Arasındaki İlişki. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (0),(1) , Sakarya.
- Frey, Laura M., Wilhite, Kathi, (2005), "Our Five Basic Needs: Application for Understanding The Function of Behavior", *Intervention in School and Clinic*, Sage Publications, Vol. 40, No. 3, s. 156-160.
- Göregenli M. Individualist and collectivist tendencies in a Turkish sample. *Journal of Cross-Cultural Psychology* 1997;28:787–793.
- Gross, J. J., & Thompson, R. A. (2007). Emotion regulation: Conceptual Foundations. In J. J. Gross, (Ed.). *Handbook of emotion regulation*. (3-24). New York, NY, US: Guilford Press
- Gross, J. J., ve Levenson, R. W. (1997). Hiding feelings: the acute effects of inhibiting negative and positive emotion. *Journal of Abnormal Psychology*, 106, 95–103.
- Hofmann, S. G. ve Kashdan, T. B., (2010).The Affective Style Questionnaire: Development and psychometric Properties. *J Psychopathol Assess* 32: 255-263
- Kandır, A., Alpan, Y. (2008). Okul Öncesi Dönemde Sosyal-Duygusal Gelişime Anne-Baba Davranışlarının Etkisi. *Aile ve Toplum Dergisi* , 4(14),33-38
- Karaaslan, ÜK., Çağdaş, A., Tepeli, K. (2013). Anne-Baba Eğitim Düzeyinin İlköğretim 1. Sınıf Öğrencilerinin Duyguları İfade Etme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 254-262.
- Karaca, S., Barlas, Ü., Onan, N., Öz, YC. (2013). 16-20 Yaş Grubu Ergenlerde Aile İşlevleri Ve Kişilerarası İlişki Tarzının İncelenmesi: Bir Üniversite Örnekleme. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi* (3),139-146
- Kesen, F. N. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Duygu Stilllerinin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Depresyon, Anksiyete ve Strese Göre İncelenmesi. Doktora Tezi. Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- King V, Boyd LM, Thorsen ML. (2015). Adolescents' perceptions of family belonging in stepfamilies. *Journal of Marriage and Family*. 77:761–774.
- Knobloch, L. K. & Metts, S. (2013). "Emotion in Relationships," in *The Oxford Handbook of Close Relationships*, eds J. A. Simpson and L. Campbell (New York, NY: Oxford University Press): 281–305.

- Kuşat, A. (2003), "Bir Değerler Sistemi Olarak 'Kimlik' Duygusu ve Atatürk", Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı:15, Erciyes, s. 45-61.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality* (2. Baskı). New York: Harper and Row.
- Mavili, A., Kesen, NF., Daşbaş, S. (2014). Aile Aidiyeti Ölçeği : Bir Ölçek Geliştirme Çalışması, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* (33), 29-45
- Melior, D., Stokes, M., Firth, L., Hayashi, Y., & Commins, R. (2008). Need for belonging, relationship satisfaction, loneliness and life satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 45, 213–218.
- Mınzı, M. C. R. (2006). Loneliness and depression in middle and late childhood: the relationship to attachment and parental styles. *Journal of Genetic Psychology* 167 (2), 189-210.
- Muyibi AS, Ajayi IO, Irabor AE, Ladipo MA. Relationship between adolescents' family function with socio-demographic characteristics and behaviour risk factors in a primary care facility. *PHCFM*, 2010; 2(1):2-7
- Özgök, A. (2013). Ortaokul Öğrencilerinde Okula Aidiyet Duygusunun Arkadaşlara Bağlılık Düzeyinin Ve Empatik Sınıf Atmosferi Algısının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Riviello, M. T., & Esposito, A. (2016). *On the Perception of Dynamic Emotional Expressions: A Cross-cultural Comparison* (6). Springer.
- Saki, Ü. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Aile Aidiyeti Düzeylerinin Spor Ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Smith, G. J. (2007). Parenting effects on self-efficacy and self-esteem in late and how those factors impact adjustment to college. Paper Presented at the Annual Meeting of the Eastern Psychological Association 78th, 23-24 March, Philadelphia.
- Stets, Jan E. and Turner, Jonathan H. *Handbook of the Sociology of Emotions*. United States of America: Springer, 2006.
- Uysal M.S, Alicioğlu Ö., Tosun, U. (2015). Depresyon Etiyolojisinde Etnik Köken ve Arkadaşlık Örüntülerinin Etkisi. *Eleştirel Psikoloji Bülteni*. Sayı:6 145-147.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *Spss uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- <https://www.drdatastats.com/turkiyede-universite-ogrenci-sayilari-2017-2018-2/> (Erişim Tarihi: 20.04.2020)